

Ερευνητική ματιά στο εργαστήριο της Ζυράννας Ζατέλη

Της **ΜΑΡΩΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΟΥ**

«**Επειδή** έχω ένα διόλου ευκαταφρόνητο σε όγκο συγγραφικό αρχείο, ελπίζω και σε ποιότητα, κι επειδή ούτε αύριο σκοπεύουμε να πεθάνουμε, αλλά ούτε και αιώνιοι είμαστε, σκέφτηκα να αρχίσω να το παραδίδω τμηματικά στο ΕΛΙΑ/ΜΙΕΤ ως το ασφαλέστερο σημείο προς φύλαξη του. Οι επίδοξοι μελετητές, εφόσον υπάρξουν, θα έχουν να τα βγάλουν πέρα με μπόλικη δουλίτσα και φαντάζομαι δεν θα περάσουν άσχημα», λέει στην «Κ» η Ζυράννα Ζατέλη.

Αφορμή στάθηκε η ανακοίνωση εκ μέρους του **ΜΙΕΤ** της απόφασης της συγγραφέως να δωρίσει το αρχείο της στο Μορφωτικό Ίδρυμα, ξεκινώντας από τις πρώτες γραφές των κλασικών πλέον μυθιστορημάτων της «Και με το φως του λύκου επανέρχονται» και «Το πάθος χιλιάδες φορές». Η ίδια επέλεξε να δωρίσει κατ' αρχάς το συγκεκριμένο τμήμα εργασίας, επειδή έχει ολοκληρώσει την πορεία του στο «εργαστήριό» της. Για επτά χρόνια το αρχείο της Ζυράννας Ζατέλη θα παραμείνει κλειστό για τους μελετητές, ενώ σταδιακά θα παραδίδονται κι άλλα «ανενεργά πράγματα» –έτσι αποκαλεί τα χειρόγραφα, τα σημειωματάρια και τα τετράδιά της– στα οποία προς το παρόν εξακολουθεί να επιστρέφει δημιουργικά.

Πέντε «αρχειακά κουτιά» –σταθερή μονάδα μέτρησης του υλικού μεταξύ των αρχειοनों– έχουν προς το παρόν φτάσει στα αρχεία λογοτεχνίας του ΕΛΙΑ/ΜΙΕΤ, αποτελώντας την αρχή της δωρεάς της. «Κάθε αρχειακό κουτί, ακόμη και μία μόνο σελίδα ενός αρχείου είναι πολύτιμη για το κοινό, διότι φέρει την εικόνα ενός παλιμψιστου, των σκέψεων και των δοκιμών που κάνει ο συγγραφέας», μας λέει η Σοφία Μπόρα εκ μέρους του αρχειακού φορέα του Ιδρύματος.

Τα αρχεία λογοτεχνίας του ΕΛΙΑ/ΜΙΕΤ ξεπερνούν τα 200 και χρονικά εκτείνονται από τον 19ο αιώνα έως τις μέρες μας. Ανάμεσα στα παλαιότερα από τα σωζόμενα αρχεία είναι εκείνα του Αριστοτέλη Βαλαωρίτη, του Αγγελου Βλάχου, του Δημήτριου Κορομπλά, ενώ πλούσιες μαρτυρίες για τις αι-

σθητικές και ιδεολογικές τους διαδρομές βρίσκονται στα αρχεία του Κωνσταντίνου Χατζόπουλου, του Αγγελου Σικελιανού, δημοτικιστών όπως του Αλεξάνδρου Πάλλη. Μικρότερα ή μεγαλύτερα σύνολα από αρχεία ποιητών όπως του Κωστή Παλαμά, του Μιλτιάδη Μαλακάση, του Τέλλου Αγρα, του Ναπολέοντα Λαπαθιώτη, της Μαρίας Πολυδούρη, της Μελισσάνθης επιτρέπουν στον ερευνητή να μελετήσει περιόδους ή πλευρές της δημιουργίας τους.

Αντίστοιχα, τα αρχεία πεζογράφων φανερώσουν την αγωνία και τον κόπο των επάλληλων γραφών και σχεδιασμάτων, όπως αυτά του Δημοσθένη Βουτυρά, του Θράσου

«**Οι επίδοξοι μελετητές, εφόσον υπάρξουν, θα έχουν να τα βγάλουν πέρα με μπόλικη δουλίτσα και φαντάζομαι δεν θα περάσουν άσχημα**», λέει η συγγραφέας, που δωρίζει το αρχείο της στο **ΜΙΕΤ**.

Καστανάκη, του Στρατή Δούκα, του Γιάννη Μπεράτη, του Θανάση Πετσάλη, του Γιάννη Σκαρίμπα, του Στρατή Τσίρκα, του Αρη Αλεξάνδρου, της Διδώς Σωτηρίου, της Ελλης Αλεξίου, του Μήτσου Αλεξανδρόπουλου, της Τατιάνας Μιλιτζή, του Σπύρου Πλασκοβίτη, του Μένη Κουμαντάρη.

«Η ιδιαιτερότητα των αρχείων λογοτεχνικών βρίσκεται στο γεγονός πως η γραφή αποτελεί το κατεξοχήν “υλικό” της τέχνης τους: έργα εν τη γενέσει, επάλληλες γραφές, ματαιωμένες, ξαναδουλεμένες, σταματημένες από πρόωρους θανάτους», λέει η κ. Μπόρα. «Όλα αυτά καθιστούν το ίδιο το αρχείο ένα ανοικτό κείμενο, η ανάγνωση του οποίου απαιτεί την ενεργή συμμετοχή του μελετητή, εδραιώνοντας ένα ζωντανό και συγκινητικό διάλογο μαζί του. Με αυτή την έννοια η κατάθεση ενός αρχείου είναι μια χειρονομία πρόσκλησης, ένα κάλεσμα προς το μέλλον», καταλήγει η ίδια.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΜΑΥΡΟΠΟΥΛΟΣ

Η συγγραφέας Ζυράννα Ζατέλη (στη φωτογραφία με μία από τις γάτες της) αποφάσισε να δωρίσει το αρχείο της στο ΕΛΙΑ/ΜΙΕΤ.